

KONČAJ V TUJIH MOŠKIH LASTNIH IMENIH IZ EVROPSKIH JEZIKOV, ZAPISANIH V LATINIČNIH PISAVAH

Marta Kocjan - Barle

Uvod

Med najtežja poglavja v pravopisu gotovo sodita *Oblikoslovje* (°SP 2003: § 746–895) in *Besedotvorje* (°SP 2003: § 921–1025). Prevezanje tujih lastnih imen v slovenščino je zaradi tujih in naših pravorečno-pravopisnih pravil, pregibnosti našega jezika in dojemanja razmerja črka – glas oblikoglasno zahtevno.

Med najpogostejšimi in za slovenščino najtežjimi so imena iz evropskih jezikov (in seveda iz ameriške angleščine),¹ predvsem moška imena, ki v naši slovnici sodijo v 1. moško sklanjatev in se končujejo na tuje pismenke: bodisi na neslovensko črko ali črko, ki ne ustreza slovenskemu razmerju črka – glas, in dve ali več črk, ki se v izgovoru oddaljujejo od zapisa.

Tukajšnji izbor² temelji na vplivu, ki ga ima izvorni ali poslovenjeni glasovni ustreznik na stranske sklone, omejitev na roditeljski in/ali orodniški pa ustreza slovarskim predstavitev lastnih imen.³ Iz obeh sklonov se da večinoma sklepati tudi na svojljno obliko pridevnika na *-ov/-ev*,⁴ iz orodnika tudi na vse druge stranske sklone s preglasom *o ~ e*.

V preglednicah so poleg tujih zapisov in izgovora⁵ navedeni zgledi za imenovalnik, roditeljski, iz katerega se da pogosto sklepati tudi na izbiro orodniške končnice, in/ali orodniški.⁶ Zaradi preglednosti in tudi sicer manjših težav v rabi niso obravnavani zgledi, kjer tuje črkovje stoji pred (govorjeno) samoglasniško končnico, čeprav ravno tako vpliva na tvorbo orodnika (npr. *Murillo* [muríljjo] – z *Murillem* [muríljem]), ali pa je končna črka nema (npr. *Dubois* [diboá] – z *Duboisem* in *Duboisom* [diboájem]).

1 Strokovni izrazi

V pravopisu so izrazi dvočrkovje (°SP 2003: § 8, 1071, 1088, 1092, 1107, 1135; Toporišič 1992: 32), črkje (°SP 2003: § 1071, Toporišič 1992: 18) in črkovje (samo v *Slovarčku jezikoslovnih izrazov* v § .....

1 V preglednicah so enotno označena z ANG, razen kadar ni zaradi razlikovalnosti nujno in je navedeno AM.

2 Imena in/ali izgovor: °SP 2003, SVL 2003–05, °VSL 2005, Wells 1992, Jones 2003, DUDEN 1990.

3 Dvo- in veččrkovje je preverjeno tudi s seznamom na Wikipediji (Wikipedia.org 1).

4 Besedotvorna podstava je sicer roditeljski množine.

5 Za roditeljski je naveden samo pri imenih, kjer se osnova podaljša z *j* le v izgovoru.

6 Orodniški ni zapisan, če si ga lahko razložimo že iz roditeljskega.

1135). Mednarodni izrazi za več kot eno črko so digraf, trigraf, tetragraf itd., nadpomenka pa je multigraf. Po zgledih črta – črtovje ali glas – glasovje bi bili ustrezni slovenski izrazi: dvočrkovje (Šuss), tričrkovje (Slovarji DZS), štiričrkovje itd. Razlikovati bi morali med črkjem (več črk, od katerih ima vsaka glasovni ustreznik) in dvočrkjem (dve črki za dva glasova) ter veččrkovjem (sestav več kot dveh črk za en glas) in dvočrkovjem (dve črki za en glas). Tu so poleg ustaljenih izrazov črka (pismenka), glas in dvoglasnik⁷ uporabljeni tudi manj znani ali novi, tj. dvočrkovje, tričrkovje, veččrkovje (po potrebi dopolnjeni s prilastkoma samoglasniški in soglasniški)⁸ ter črkje in dvočrkje.

2 Črka, ki je v slovenski abecedi nimamo ali pa ne ustreza našemu razmerju črka – glas

2.1 Črka za samoglasnik ali *aj*

Črka	Izgovor [*]	Imenovalnik	Rodilnik
-e	-i _{ANG}	<i>Capote</i> [kəpòʋti] <i>Ameche</i> [améči]	<i>Capoteja</i> <i>Amecheja</i>
-ë	-i _{ANG}	<i>Brontë</i> [brónti]	<i>Brontëja</i>
-i	-áj _{ANG}	<i>Levi</i> [lívaj]	<i>Levia</i>
-o	-u _{PORT} -u _{NORV}	<i>Cutinho</i> [kutínju] <i>Wassmo</i> [vásmu]	<i>Cutinha</i> [kutínja] in <i>Cutinhoa</i> [kutínjuja] <i>Wassma</i> [vásma] in <i>Wassmoja</i> [vásmuja]
-ö	-e _{SVED}	<i>Eksjö</i> [ékše] <i>Växjö</i> [vékše]	<i>Eksjöja</i> <i>Växjöja</i>
-ő	-e _{MADŽ}	<i>Győző</i> [džéze]	<i>Győzőja</i>
-ø	-e _{DAN}	<i>Nexø</i> [nékse]	<i>Nexøja</i>
-u	-í _{FR}	<i>Cornu</i> [korní]	<i>Cornuja</i>
-y	-áj _{ANG} -i _{ANG}	<i>Fry</i> [fráj] <i>Harry</i> [hèri]	<i>Frya</i> <i>Harryja</i>
-ý**	-i _{ČEŠ}	<i>Machátý</i> [máhati]	<i>Machátýja</i>

Preglednica 1: Tuja črka v končaju ali črka iz slovenske latinice z nepričakovanim izgovorom.

- * Zaradi preglednosti izgovor posameznih glasov ni naveden v oglatem oklepaju.
 ** Pridevniška sklanjatev se v rabi pri imenih na *-ský* (npr. *Komenský* [koménski] *Komenskega*) ali *-cký* (npr. *Vrchlický* [vřhlicki] *Vřhlickega*) dobro drži, medtem ko v drugih primerih niha, npr. *Novotný* *Novotnýja* in *Novotnega* (Nova beseda), priimek češkega režiserja *Machátý* pa tako ali tako pregibamo le po 1. moški sklanjatvi.

Pri imenih, ki imajo v končaju tujo črko ali črko iz slovenske latinice z nepričakovanim izgovorom, moramo biti pozorni na rodilnik. Njihova osnova je v rodilniku bodisi podaljšana z *j* (neobvezno le pri imenih na govornju *-u*), nespremenjena pa pri črkah *-i* in *-y*, ki ju v angleščini izgovarjamo *-aj* (v nasprotju npr. z italijanskim *-i* v *Levi* [lévi] *Levi*ja ali francoskim *-y* v *Améry* [amerí] *Améry*ja).

7 Tuji je pri nas poslovenjen.

8 Samoglasniško ali soglasniško je poimenovano po glasu (npr. *-ew* je samoglasniško dvočrkje za glas *-u/-ú* ali *-ju*).

Imena na govorjeni *-e* imajo v rodilniku nespremenjeno ali spremenjeno osnovo (npr. *Bonaparte Bonaparta* in *Bonaparteja*) ali pa le eno od obeh (npr. *Čile Čila* ali *Goethe Goetheja* in *Croce Croceja*). V zgornjih zglelih s tujimi črkami za *-e* bi se bilo zaradi pisne podobe bolje odločiti zgolj za podaljšano osnovo (*Nexoja*, ne pa *Nexa*), dvojničnost pa bi bilo kvečjemu mogoče ohraniti v portugalskih in norveških imenih za *-o*, ki se izgovori *-u*.

Portugalska imena na *-o* po pravopisu izgovarjamo bodisi z *-o*, npr. *Porto* [pórto], bodisi z *-u*, npr. *Carvalho* [karválju] (°SP 2003: § 1094). Imena na govorjeni *-u* (netipična moška končnica) ravno tako pregibamo na dva načina, in sicer s podaljšano ali nespremenjeno osnovo: *Enescu Enescuja* in *Enesca* (§ 781). Po tem zgledu bi se lahko ravnala tudi portugalska in norveška imena na govorjeni *-u*, pri čemer bi bila nespremenjena osnova zaradi pisnega *-o* sprejemljivejša.

2.2 Črka za soglasnik

Črka	Izgovor	Imenovalnik	Orodnik
-ć	-ć _{HRV}	<i>Lucić</i> [lúcič]	<i>z Lucićem</i>
-j*	-ž _{ROMUN}	<i>Cluj</i> [klúz-] <i>Lugoj</i> [lúgož-]	<i>s Clujem</i> <i>z Lugojem</i>
-ń	-ń' _{POLJ} **	<i>Krzysztoń</i> [krištonj]	<i>s Krzysztońem</i>
-ř	-rž _{ČEŠ}	<i>Kolář</i> [kólarž-]	<i>s Kolářem</i>
-s	-š _{MADŽ} -š _{PORT}	<i>András</i> [ándraš] <i>János</i> [jánoš] <i>Camões -a</i> [kamójnš] <i>Campilhas</i> [kampiljaš] <i>Vinhais</i> [vinjájš]	<i>z Andrásem</i> <i>z Jánosem</i> <i>s Camõesem</i> <i>s Campilhasem</i> <i>z Vinhaisem</i>
-ș	-ș _{ROMUN}	<i>Ceauș</i> [čáuș] <i>Argeș</i> [árdžeș]	<i>s Ceaușem</i> <i>z Argeșem</i>
-ř	-ř _{ROMUN}	<i>Cralovář</i> [kralóvac]***	<i>s Cralovářem</i>
-x	-š _{KATALON}	<i>Foix</i> [fóš]	<i>s Foixem</i>
-z****	-ř _{NEM} -š _{PORT}	<i>Franz</i> [fránc] <i>Queluz</i> [kelúš] <i>Estremoz</i> [ištremóš]	<i>s Franzem</i> <i>s Queluzem</i> <i>z Estremozem</i>

Preglednica 2: Tuja črka ali črka iz slovenske latinice z nepričakovanim izgovorom v končaju, ki ima slovenski glasovni ustreznik za *c j č ž š dž*.

- * Orodnik bi bil tak, tudi če bi črko *-j* izgovarjali kot *-j*; v preglednico je uvrščen le zaradi razlike v izgovoru.
- ** Slovaški *-ń* se na koncu besede izgovarja *-ń* (v orodniku je pričakovana končnica *-om*).
- *** Zgled *Topolovář* (°SP 2003: § 1087) ni najprimernejši, saj je polno ime železniške postaje *Gara Topolovář*.
- **** Španci in Brazilci izgovarjajo končni *-z* v *Cruz* kot *-s*, Portugalci pa kot *-š*, tj. *Cruz* [krúš] (°SP 2003: § 1094, DUDEN 1990: 107), torej bi morali razlikovati tudi med zapisom *s Cruzom* [krúsom] in *s Cruzem* [krúšem].

Pri imenih s tujo črko ali črko iz slovenske latinice z nepričakovanim izgovorom v končaju, ki ima slovenski glasovni ustreznik za *c j č ž š dž*, moramo biti pozorni na orodnik; v vseh imenih v preglednici je orodniška končnica *-em* (prim. °SP 2003: § 791).

V preglednici ni črk, ki se glasovno sicer razlikujejo od zapisanih, niso pa *c j č ž š dž*; ravno tako ni *-g*, ki ga v švedščini, ko sledi črki *-r-*, izgovarjajo blizu našemu *-j* (vsaj tako bi ga podomačili v izgovoru), npr. *Vennberg* [vénbêrj] – z *Vennbergem* in z *Vennbergom* [vénbêrjem]. Takšna imena podomačujemo po zgledu *Göteborg* [jétebórg-] (§ 1104), torej tudi [vénbêrg-].⁹

3 Dvo- in veččrkovja

Na dvo- ali veččrkovje v tujih lastnih imenih moramo biti posebej pozorni zato, ker je še dvočrkovje v slovenščini redko (prim. *lj, nj* v določenih položajih).¹⁰ Tega moramo razlikovati od črkja oz. podvojenih črk (npr. finskih *-ää*: *Sillanpää* [sílanpé] *Sillanpääja* [sílanpéja]).

3.1 Samoglasniško dvo- ali veččrkovje

a) Zapisano s črkami za samoglasnike:

Dvo- ali veččrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik
<i>-ai</i>	-é _{FR}	<i>Cambrai</i> [kambré] <i>Douai</i> [dué]	<i>Cambraija</i> <i>Douaija</i>
<i>-au</i>	-ó _{FR}	<i>Despiau</i> [despíó]	<i>Despiauja</i>
<i>-ea</i>	-í _{ANG}	<i>Swansea</i> [svónzi]	<i>Swanseaja</i>
<i>-eau</i>	-ó _{FR}	<i>Cocteau</i> [kuktó] <i>Feydeau</i> [fedó]	<i>Cocteauja</i> <i>Feydeauja</i>
<i>-eu</i>	-é _{FR}	<i>Depardieu</i> [dəpardjé] <i>Montesquieu</i> [monteskjé]	<i>Depardieuja</i> <i>Montesquieuja</i>
<i>-ee</i>	-í _{ANG}	<i>Agee</i> [éjdži] <i>Milwaukee</i> [milvóki]	<i>Ageeja</i> <i>Milwaukeerja</i>
<i>-ie*</i>	-í _{ANG} -í _{NEM} -í _{NORV} -í _{NORV} -í _{FR}	<i>Bowie</i> [bóvi] <i>Carnegie</i> [karnígi], [kárnigi] _{AM} <i>Dörrie</i> [dêri] <i>Henie</i> [héní] <i>Lie</i> [lí] <i>Curie</i> [kirí] <i>Abadie</i> [abadí]	<i>Bowieja</i> <i>Carnegieja</i> <i>Dörrieja</i> <i>Henieja</i> <i>Lieja</i> <i>Curieja</i> <i>Abadieja</i>

⁹ Vprašanje je seveda, ali naj bi v teh imenih sploh ohranjali dvojni naglas.

¹⁰ Prav zaradi jasne ločnice med dvočrkovjem in glasom sta v stolpcu *Izgovor* za *lj* in *nj* uporabljena *n'* in *l'*, v oglatem oklepaju pa *nj* in *lj*, tako kot je tudi v slovarskem delu pravopisa.

Dvo- ali veččrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik
-oe	-o _{ANG} -ó _{ANG}	<i>Sillitoe</i> [sílitó] <i>McEnroe</i> [mákənrɔ], [mékənrɔ] ^{AM} <i>Simcoe</i> [símko] <i>Defoe</i> [difó] <i>Crusoe</i> [kruzó]*	<i>Sillitoeja</i> <i>McEnroeja</i> <i>Simcoeja</i> <i>Defoeja</i> <i>Crusoeja</i>
-oo	-o _{NIZ} -o _{FLAM} -o _{FIN} -ó _{NIZ} ** -u _{ANG} -ú _{ANG}	<i>Otterloo</i> [ótərlo] <i>Waterloo -ja</i> [vátərlo] <i>Espoo</i> [éspo] <i>Heiloo</i> [hajló] <i>Waterloo</i> [vótərlu] <i>Kalamazoo</i> [keləməzú]	<i>Otterlooja</i> <i>Waterlooja</i> <i>Espooja</i> <i>Heilooja</i> <i>Waterlooja</i> <i>Kalamazooja</i>
-oi	-oá _{FR}	<i>Charleroi</i> [šarləroá]	<i>Charleroija</i>
-ou	-ú _{FR}	<i>Cassou</i> [kasú] <i>Fitou</i> [fitú]	<i>Cassouja</i> <i>Fitouja</i>
-Cue	-í _{FR} -u _{NEM} -ú _{ANG} -ju _{ANG}	<i>Bellevue</i> [belví] <i>Kotzebue</i> [kócebu] <i>Blue</i> [blú] **** <i>Montegue</i> [montégju] *****	<i>Bellevueja</i> <i>Kotzebueja</i> <i>Blueja</i> <i>Montegueja</i>

Preglednica 3: Samoglasniško dvo- ali veččrkovje v končaju, zapisano s črkami za samoglasnike.

* Izgovor [kruzó], uveljavljen v slovenščini, se razlikuje od izvirnega (naglas na prvem zlogu).

** Izgovor dvočrkovja -oo je po zgledu angleškega -oe poslovenjen, saj je v izvorniku -ou: *Heiloo* [hajlóu] > [hajló] (Forvo.com 1). Podobno velja za flamski *Waterloo*.

*** Če v nemščini pred -ue stoji samoglasnik, potem -ue izgovarjamo -ve, npr. *Laue* [láve].

**** Podjetje v Slovenskih Konjicah.

***** Pri *Montegue* (°SP 2003: § 959) ni naveden izgovor.

Pri imenih, ki imajo v končaju samoglasniško dvo- ali veččrkovje, moramo biti pozorni na rodilnik (prim. °SP 2003: § 782). Osnova imen v preglednici je v izgovoru in pisavi podaljšana z *j* (prim. § 781); dvo- ali veččrkovje iz imenovalnika je ohranjeno.

Končni -e v npr. -ie je sestavina dvočrkovja. Glede na možnost, da se v francoščini ime lahko konča tudi na -u (prim. zgoraj *Cornu* [korní]), pri -ue ni čisto jasno, ali gre v tem primeru res za dvočrkovje – na seznamu (Wikipedia 1) ga ni – ali črkje -ue (*u* in nemi -e). V slovarskem delu je naveden zgled *Bellevue* [belví] *Bellvueja*, kar priča o dvočrkovju, saj bi nemi -e v primeru črkja odpadel.¹¹ V angleščini je končni -ue za soglasnikom lahko tudi nem, kot lahko razberemo iz samostalnika *catalogue* [kétəlog-].¹²

Dvočrkovje -oe, ki je v angleščini dvoglasnik, tj. -əʊ v britanski angleščini, npr. *Sillitoe* ['silitəʊ] ali *Defoe* [dif'əʊ], ali -oʊ v ameriški angleščini, npr. *McEnroe* ['mækən,roʊ], poslovenimo v -o.

11 Prim. še francoska *La Rue* [la rí] in *Sue* [sí].

12 Verjetno se -ue izgovarja kot -ju v besedah, prevzetih iz francoščine, npr. *avenue* [évinju].

Če tega ne bi storili, bi imeli velike težave s pregibanjem. O tem, da podaljšava osnove samostalnikov moškega spola na *-o*, ki so nekako tuji našemu jezikovnemu čutu, tu in tam vendarle zaide v kako besedilo, priča tudi pregibanje nekaterih samostalnikov na *-o*: dveh kratic *emšo* in *Nato*, katerih roditelj je *emšoja* (Gigafida, Izklop.com) in celo *Natoja* (Rsi.si), ter portugalskega nogometnega kluba *Porto Portoja* (Nogomania.com).

Nekaterim dvo- ali veččrkovjem lahko sledi še nemi *-x* in imamo v končaju npr. *-aux* ali *-eaux* ali *oux*. Po slovenskih pravopisnih pravilih imenom na nemi soglasnik osnovo samo v izgovoru podaljšamo z *j*, npr. *Lascaux* [laskó] *Lascauxa* [laskója], *Bordeaux* [bordó] *Bordeauxa* [bordója], *Giraudoux* [žirodú] *Giraudouxa* [žirodúja], tako kot *Marat* [mará] *Marata* [marája], le da so v orodniku v teh primerih predvidene dvojnične pisne oblike, npr. z *Maratem* in z *Maratom* [marájem] (°SP 2003: § 792).

b) Zapisano s črko za samoglasnik ter *-y* in *-w*:

Dvočrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik
-Vy			
-ay	-é _{FR}	<i>D'Ambray</i> [dambré]	<i>D'Ambrayja</i>
	-i _{ANG}	<i>Fresnay</i> [frené]	<i>Fresnayja</i>
		<i>Thackeray</i> [tékəri]	<i>Thackerayja</i>
		<i>Barclay</i> [bárkli]	<i>Barclayja</i>
-ey	-é _{FR}	<i>Frey</i> [fré]	<i>Freyja</i>
	-i _{ANG}	<i>Disney</i> [dízni]	<i>Disneyja</i>
		<i>Garvey</i> [gárvi]	<i>Garveyja</i>
-oy	-oá _{FR}	<i>Fontenoy</i> [fontənoá]	<i>Fontenoyja</i>
-uy	-í _{FR}	<i>Guy</i> [gí]	<i>Guyja</i>
-Vw			
-aw*	-o _{ANG}	<i>Crashaw</i> [kréšo]	* <i>Crashawja</i> **
	-ó _{ANG}	<i>Law</i> [ló]	* <i>Lawja</i>
		<i>Shaw</i> [šó]	* <i>Shawja</i> **
-ew***	-u _{ANG}	<i>Andrew</i> [éndru]	* <i>Andrewja</i> ****
	-ú _{ANG}	<i>Drew</i> [drú]	* <i>Drewja</i>
		<i>Cardew</i> [kárdju]	* <i>Cardewja</i>
-ow****	-o _{NEM}	<i>Flotow</i> [flóto]	* <i>Flotowja</i>
		<i>Gutzkow</i> [gúcko]	* <i>Gutzkowja</i>

Preglednica 4: Samoglasniško dvočrkovje v končaju, zapisano s črko za samoglasnik ter *-y* in *-w*.

* Osnovo na *-o* tudi tu v izgovoru podaljšujemo z *j* (prim. preglednico 3).

** V slovarskem delu je *Shawa* (°SP 2003).

Tudi pri imenih na tovrstno samoglasniško dvočrkovje moramo biti pozorni na roditelj. Kakšen je, razberemo iz pravopisnih zgledov *Disney Disneyja* (°SP 2003: § 782) in *Andrew Andrewa* (§ 784). Tip *Andrew* je opredeljen kot »samostalnik[i] na govornem samoglasnik [ali r] in z nemim soglasnikom za seboj« (§ 784). Vendar je *-ew* dvočrkovje za *-u* ali *-ju*, ne pa črki za samoglasnik in nemi soglasnik. Da sta v angleščini *-aw* in *-ew* dvočrkovji, je mogoče razbrati

tudi iz položaja sredi besede, npr. *Crawford* [króford-], *Lawrence* [lórens] in *Brewster* [brústər], *Lewis* [lúis] ali *Dewey* (v izvorniku je *-ui*, v poslovenjeni obliki pa *-uji* [djúji]). Torej bi bil sistemsko pravilni roditelj *Andrewja*. Ali bi naš pravopisni čut prenesel podaljšanje z *j* za *w*? V preglednici je sicer sistemski, za pišoče pa verjetno nesprejemljivi roditelj, zato je tudi označen z zvezdico. Mogoče bi bilo bolje v pravopisu omeniti, da tega *j* za dvočrkovji *-aw*, *-ew* in *-ow* vendarle ne pišemo, za *-y* pa ga zato, da opozorimo na izgovor z *-j* in ne *-i*. Pri dvočrkovjih na *-y* bi morali še jasneje prikazati razlike v zapisu zaradi izgovora tako, da bi navedli enakopisnice: angleška in francoska *Guy* in *Gay* se razlikujeta v izgovoru ([gáj]_{ANG} : [gí]_{FR}) in [gê]_{ANG} : [gê]_{FR}), zato sta roditeljski obliki različni, in sicer angleški imeni ohranjata osnovo (*Guya* in *Gaya*), francoski z dvočrkovjem pa ju podaljšujeta z *j* (*Guyja* in *Gayja*).

V preglednico niso uvrščena tista imena s črkjem *-ey*, *-ay*, *-uy* ipd., v katerih se *-y* izgovarja kot *-j*, npr. nemški *Frey* kot [fráj] in angleška *Guy* in *Gay* kot [gáj] in [gêj].

c) Zapisano s črko za samoglasnik in *-u* (v izgovoru *-Vú*):

Dvočrkovje	Izgovor -Vú	Imenovalnik	Rodilnik
<i>-au</i>	<i>-au</i> _{NEM}	<i>Dachau</i> [dáhav-] <i>Spandau</i> [špándav-]	<i>Dachaua</i> <i>Spandaua</i>
	<i>-ou</i> _{ANG}	<i>Landau</i> [léndov-]	<i>Landaua</i>
<i>-eu</i>	<i>-éu</i>	<i>Daneu</i> [danév-]*	<i>Daneua</i>
<i>-iu</i>	<i>-íu</i> _{KATALON}	<i>Espriu</i> [esprív-]	<i>Espriua</i>
	<i>-íu</i> _{FIN}	<i>Sibiu</i> [sibív-]	<i>Sibiua</i>

Preglednica 5: Samoglasniško dvočrkovje v končaju, zapisano s črko za samoglasnik in *-u*.

* Priimek je pri nas zapisan tudi kot *Danev* (Stat.si).

Ta dvočrkovja so v izvornih jezikih dvoglasniki. Posebej je nanje opozorjeno zaradi imen na *-u*, katerih osnovo v stranskih podaljšujemo z *j* ali pa imamo *-u* za končnico.

V portugalščini *-eu* v končaju ni dvoglasnik, ampak črkje za samoglasniški sklop *-éu*, npr. *Cacheu* [kašéu], zato se od gornjih zgledov razlikuje tudi roditelj: *Cacheu Cacheuja* in *Cachea*.¹³ Portugalski *-ão*, izvorno izgovorjen *-au*, ni uvrščen v preglednico. Končni *-o* sicer lahko izgovarjamo tudi kot *-u*, npr. *Cutinho* [kutínju] (eSP 2003: § 1094), vendar nam bi *-ão* kot *-au*, pri nas v izgovoru imenovalnika zapisan *-av-*, povzročil dodatne težave, saj bi imelo ime *Cubaltão* [kubaltáv-] nenavaden roditelj *Cubaltãoa* [kubaltáva].¹⁴ Če se ravnamo po zgledu *São* [sáo] (§ 1094) in podomačimo izgovor, potem *-ão* izgovarjamo kot *-ao* in imamo roditelj *Cubaltāa* [kubaltāa].¹⁵

Veččrkovij za dvoglasnik *-eu*, s katerimi pri zapisu nimamo težav, npr. v nizozemščini *-eeuw* (*Leeuw* [lév-] *Leeuwa*), v preglednici ni.

13 Črkje je tudi v grškem imenu *Papandreu* [papandréu] *Papandreuja* in *Papandrea*, ne pa *Papandreu* [papandrév-] *Papandreua* (Gigafida, Nova beseda).

14 V slovarskem delu (eSP 2003) je npr. samo *Covilhão -āja* [koviljáo]; roditelj *Covilhāja* je verjetno nastal po pomoti.

15 Prim. še *João* [žuávo], *Maranhão* [maranjáo].

č) Zapisano s črkama za samoglasnike (v izgovoru -Vj):

Dvočrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik	Orodnik
-ai	-aj _{ANG}	<i>Jókai</i> [jókaɟ]	<i>Jókaia</i>	<i>z Jókaiem</i>
-äu	-oj _{NEM}	<i>Allgäu</i> [álgoj]	<i>Allgäua</i>	<i>z Allgäuem</i>
-ei	-áj _{NEM} -êj _{IT}	<i>Blei</i> [bláj]	<i>Bleia</i>	<i>z Bleiem</i>
		<i>Ortisei</i> [ortizêj]	<i>Ortiseia</i>	<i>z Ortiseiem</i>
-eu	-ój _{NEM}	<i>Leu</i> [lój]	<i>Leua</i>	<i>Leuem</i>
		<i>Breu</i> [brój]	<i>Breua</i>	<i>Breuem</i>
-oi	-ój _{IT}	<i>Pordoi</i> [pordój]	<i>Pordoa</i>	<i>s Pordioem</i>
-ui	-új _{ROMUN}	<i>Vaslui</i> [vaslúj]	<i>Vaslua</i>	<i>z Vasluiem</i>

Preglednica 6: Samoglasniško dvočrkovje v končaju, zapisano s črkama za samoglasnike (v izgovoru -Vj).

Tudi ta dvočrkovja so v izvornih jeziki dvoglasniki. Izgovorjena s končnim -j v slovenščini vplivajo na premeno *o ~ e* (-*om ~ -em*). Ker je -j že v izgovoru, osnove imen ne podaljšujemo z *j* kot obvezno druge na gorjenci -*i* (npr. *Vili Vilija*) ali neobvezno na -*u* (prim. *Enescu Enescuja* in *Enesca*).

3.2 Soglasniško dvo- ali veččrkovje

a) Zapisano s črkami za soglasnike, ki se izgovarjajo *c j č ž š dž*:¹⁶

Dvo- in veččrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Orodnik
-ch	-č _{ANG}	<i>Dench</i> [dénč]	<i>z Denchem</i>
	-š _{FR}	<i>Lynch</i> [línč]	<i>z Lynchem</i>
		<i>Lelouch</i> [ləlúš]	<i>z Lelouchem</i>
-cs	-č _{MADŽ}	<i>Lukács</i> [lúkač]	<i>z Lukácsem</i>
		<i>Pécs</i> [péč]	<i>s Pécsem</i>
-cz	-c _{MADŽ}	<i>Ferencz</i> [fêrenc]	<i>s Ferenczem</i>
		<i>Göncz</i> [génc]	<i>z Gönczem</i>
		<i>Gombocz</i> [gómboč]	<i>z Gomboczem</i>
	-c _{NEM} -č _{POLJ}	<i>Pencz</i> [pénc]	<i>s Penczem</i>
		<i>Gombrowicz</i> [gombrôvič]	<i>z Gombrowiczem</i>
<i>Bydgoszcz</i> [bídgošč]	<i>z Bydgoszczem</i>		
-dž*	-dž _{DOL.LUŽ.SRB}	<i>Gozdź</i> [gózdž-]	<i>z Gozdžem</i>
-sch	-š _{NEM}	<i>Bosch</i> [bóš]	<i>z Boschem</i>
-sh	-š _{ANG}	<i>Bush</i> [búš]	<i>z Bushem</i>
-sz	-š _{POLJ}	<i>Janusz</i> [jánuš]	<i>z Januszem</i>

¹⁶ Čeprav se v teh primerih omenja le *j*, sta mišljena tudi *l'* in *n'*.

Dvo- in veččrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Orodnik
-tch	-č _{ANG}	<i>Butch</i> [búč]	<i>z Butchem</i>
-tsch	-č _{NEM}	<i>Nitsch</i> [níč] <i>Bartsch</i> [bárč]	<i>z Nitschem</i> <i>z Bartschem</i>
-tx	-š _{KATALON}	<i>Felanitx</i> [felaniš]	<i>s Felanitxem</i>
-tz	-c _{NEM}	<i>Clausewitz</i> [kláuzevic]	<i>s Clausewitzem</i>
-tزش	-č _{NEM}	<i>Palitzsch</i> [pálič]	<i>s Palitzschem</i>
-zs	-ž _{MADŽ}	<i>Balázs</i> [bálaž-]	<i>z Balázsem</i>
-ll**	-l' _{KATALON}	<i>Lull</i> [ljúlj] <i>Martorell</i> [mærturèlj]***	<i>z Llullem</i> <i>z Martorellem</i>
-ly**	-j _{MADŽ}	<i>Kodály</i> [kódaj] <i>Keszthely</i> [késthej]	<i>s Kodályem</i> <i>s Keszthelyem</i>
-ny****	-n' _{MADŽ}	<i>Harkány</i> [hárkanj]	<i>s Harkányem</i>

Preglednica 7: Soglasniško dvo- ali veččrkovje v končaju, zapisano s črkami za soglasnike, ki se izgovarjajo *c j č ž š dž*.

- * Podoben mu je poljski *dż*, vendar je izvorni *Łódź* poslovenjen v *Lodž*.
- ** Dvočrkovje *-ll* moramo razlikovati od podvojenega *l* v *Bill* [bíl] ali *Kukorelly* [kúkoreli] in dvočrkovje *-ly* za glas *j* od dvočrkja *-lj* za glasova *-li* v *Orly* [orlí].
- *** Izgovor je preverjen (Forvo.com 2).
- **** Dvočrkovje *-ny* je *-n'* tudi v katalonščini, vendar sem našla le zgled za večbesedno ime *Fortuny y Carbó* [fortúnj i karvó]. Tudi v tem primeru moramo dvočrkovje razlikovati od dvočrkja (*-ny* izgovorjen kot *-ni*).

b) Zapisano s črkami za soglasnike, ki se izgovarjajo *k h s*:

Dvo- in veččrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Orodnik
-ch	-k _{ANG}	<i>Murdoch</i> [màrdok]	<i>z Murdochom</i>
	-k _{NORV}	<i>Munch</i> [múnk]	<i>z Munchom</i>
	-k _{KATALON} *	<i>Llorach</i> [ljorák]	<i>z Llorachom</i>
	-h _{NEM}	<i>Koch</i> [kóh]	<i>s Kochom</i>
		<i>Gombrich</i> [gómbrih]	<i>z Gombrichom</i>
	-h _{FLAM}	<i>Hadewych</i> [hádevih]	<i>s Hadewychom</i>
-sch	-s _{NIZ}	<i>Bosch</i> [bós] <i>'s-Hertogenbosch</i> [shêrtoghənbós]**	<i>z Boschom</i> <i>s 's-Hertogenboschom</i>
-sz	-s _{MADŽ}	<i>Juhász</i> [júhas]	<i>z Juhászom</i>

Preglednica 8: Soglasniško dvo- ali veččrkovje v končaju, zapisano s črkami za soglasnike, ki se izgovarjajo *k h s*.

- * Priimek Katalonca, nekdanjega španskega športnega funkcionarja, izgovarjamo s *-č*: *Samaranch* [samaránč], čeprav je *ch* v katalonščini *-k*.
- ** *Hertogenbosch* [hêrtoghənbós] (*SP 2003: § 1098).

Imena na dvo- in veččrkovja *-ch*, *-sch* in *-sz*, ki jih izgovarjamo *-k/-h* in *-s*, imajo običajen orodnik na *-om*, nanje pa je potrebno opozoriti predvsem zaradi možnosti, da se v nekaterih jezikih izgovarjajo kot *-č* ali *-š* in imajo orodnik na *-em*. Tudi v teh primerih bi lahko pokazali razliko v enakopisnem imenu *Bosch*: orodnik nemškega imena *Bosch* [bóš] je z *Boschem* in se razlikuje od nizozemskega *Bosch* [bós], ki je z *Boschom*.

c) zapisano s črkama za soglasnik in samoglasnik oz. samoglasnik in soglasnik, ki se izgovarjata *c j č*:

Dvočrkovje	Izgovor	Imenovalnik	Orodnik
-ți	-c _{ROMUNI}	<i>Galați</i> [galác]	z <i>Galațiem</i>
-il*	-j _{FR}	<i>Argenteuil</i> [aržantěj] <i>Raspail</i> [raspáj]	z <i>Argenteuilem</i>
-ci	-č _{ROMUN}	<i>Comăneci</i> [komaněč] <i>Tecuci</i> [tekúč]	s <i>Comăneciem</i> s <i>Tecuciem</i>

Preglednica 9: Soglasniško dvočrkovje v končaju, zapisano s črkama za soglasnik in samoglasnik oz. samoglasnik in soglasnik, ki se izgovarjata *c j č*.

Orodnik imen na navedena dvočrkovja je zaradi izgovora *-c*, *-j* in *-č* zapisan z *-em*.

V preglednico soglasniški sklop *-ts* ni uvrščen kot dvočrkovje, saj so v pravopisu nedoslednosti: za *-ts* »pišemo samo *-ov*: *Smuts – Smutsov*« (°SP 2003: § 957), iz česar lahko sklepamo, da je končni *ts* dvočrkje, izgovorjeno kot *-ts*. Zgledi na *-ts* v slovarskem delu ponujajo različne možnosti: iz zapisa *Bárents* sklepamo na izgovor [bárents], *Keats* ima izgovor [kíc] (v tem primeru bi bil *-ts* dvočrkovje), *Massachúsetts* pa [mesečjuset] (°SP 2003). Vsa imena na *-tz* (iztočnice iz slovarskega dela: *Áuschwitz*, *Cláusewitz*, *Dímitz*, *Frítz*, *Hélmhóltz*, *Hèrtz*, *Métz*, *Sáunkt Mórítz*, *Windischgrätz*)¹⁷ pa imajo izglasni *-c*. V izvornih jezikih je izgovor *-ts* (dlesnični zlitnik) zapisan kot *-ts* in *-tz*. Ker izgovor vpliva tako na orodnik kot tvorbo svojilnega pridevnika na *-ov/-ev*, bi ga bilo treba uskladiti. Zaradi tradicije bi izgovor *-tz* kot *-c* pustili nespremenjen, *Keats* [kíc] v slovarskem delu bi popravili v [kíts], zdajšnjo različico svojilne oblike pridevnika *Keatsev -a -o* pa črtali in pustili samo *Keatsov -a -o*.

4 Nemi -e

V tujih lastnih imenih je v končaju nemi *-e*, ki ga v stranskih sklonih ohranjamo le, če vpliva na izgovor pred njim stoječih črk za glasove *č ž š* in *s* za govorjeni *c* (°SP 2003: § 772) ali pa mu sledi še nemi soglasnik (°SP 2003: § 774), npr. *Versailles Versaillesa*, *Jacques Jacquesa* (prim. tudi angl. *James Jamesa*, fr. *Jules Julesa*).

.....
 17 Tu so zapisane onaglašene, tako kot v slovarskem delu pravopisa.

4.1 Nemi -e za c in g ter dvo- in veččrkovjem

a) Za c in g:

-Ce	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik	Orodnik
-ce	-s _{ANG}	Joyce [džójs] Pierce [pírs]	Joycea Piercea	z Joyceom s Pierceom
-ge	-dž _{ANG} -ž _{FR} ***	George [džórdž-]* Cambridge [kémbridž-]** George [žórz-] Serge [sêrž-]	Georgea Cambridgea Georgea Sergea	z Georgeem s Cambridgeem z Georgeem s Sergeem

Preglednica 10: Nemi -e v končaju za c in g.

- * Mogoče je najti tudi kak zgled, ki je na videz podoben, npr. *Synge* [sín-], kjer je -e za dvočrkovjem -ng nem (rodilnik je torej *Synga*, orodnik pa s *Syngom*).
- ** V angleščini je že tudi samo dvočrkovje *dg* glas *dž*,¹⁸ zato bi lahko -dge imeli za dvočrkje *dg* in nemi -e, vendar bi se potem rodilnik (*Cambridga* – tak zapis je mogoče že zdaj najti v Novi besedi in Gigafidi) in orodnik (*s Cambridgeem*) razlikovala od zdajšnjega.
- *** V francoskem imenu *Georges* je tudi končni -s nem (*Georges* – z *Georgesem*).

Zanima nas samo tisti nemi -e v imenih, ki varuje izgovor črke *c* kot *s* oziroma *g* kot *ž* in *dž*.¹⁹ V obeh primerih moramo biti pozorni na zapis rodilnika, na orodnik pa le pri imenih na -ge.

Imena na -ce in -ge, kakršna so navedena v preglednici, so angleška in francoska; v nemščini je končni -ge izgovorjen s polglasnikom, ki ga v slovenščini vokaliziramo v -e (*George* [geórgə] > [geórgel]), v romunščini pa je -dže [džórdže], zato so sklonске oblike v teh zgledih pričakovane. Rodilnika za nemško in romunsko ime sta v pisavi enaka, v izgovoru pa različna: *Georgeja* [geórgēja] in [džórdžeja] ali *Georga* [geórga] in [džórdža], za orodnik pa v eni od različic v pisavi enaka (z *Georgejem*), v izgovoru pa različna ([geórgejem] in [džórdžejem]), v drugi pa v obeh primerih različna (z *Georgom* [geórgom] in z *Georgem* [džórdžem]).

V pravopisu bi bilo treba posebej opozoriti na razliko med vplivom končnega nemega -e na c in g ter na izgovor samoglasnika v osnovi. Pišočim večinoma razlika ni jasna, zato npr. angleška imena *Duke* [djúk], *Mike* [májk] in *Stone* [stòun] v rodilniku pišejo *Dukea*, *Mikea* in *Stonea* namesto *Duka*, *Mika* in *Stona*.

¹⁸ Prim. *dg* za *dž* in ime *Wedgwood* [védžvud-] (°SP 2003: § 1100).

¹⁹ V pravopisu ž ni omenjen: »[...] e za c oz. g namreč varuje izgovor črke c kot s oz. g kot dž)« (°SP 2003: § 772).

b) Za dvo- ali veččrkovjem:

Črke	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik	Orodnik
Dvo- ali veččrkovje in nemi -e				
-ille	-j _{FR}	Corneille [kornêj] Marseille [marsêj]	Corneilla Marseilla	s Corneillem z Marseillem
-che	-š _{FR}	Lalouche [lalúš]	Laloucha	z Lalouchem
-gne	-n' _{FR}	Montaigne [montênj]	Montaigna	z Montaignem
Veččrkovje in nemi -e- + nemi -s				
-illes	-j _{FR}	Versailles [versáj]	Versaillesa	z Versaillesem*

Preglednica 11: Nemi -e(-) v končaju za dvo- ali veččrkovjem v francoskih imenih.

* Orodnik teh imen je lahko zapisan tudi z *-om*, izgovorjenim *-em*.

V preglednici so francoska imena z nemim *-e* za dvo- ali veččrkovji in še ime z nemim *-s*, ki zaradi končnega govornega *-š* ali *-j* vplivajo na orodnik. Ker se spremeni tudi pisna podoba rodilnika, je naveden tudi ta. Niso pa zajeta francoska in angleška imena, kjer nemi *-e* ne sledi soglasniškemu dvočrkovju, npr. na *-re*, kjer je po pravopisu osnovo mogoče podaljšati z *j* ali jo v izgovoru ohranjati nespremenjeno.²⁰

Ne samo dvočrkovje *il* tudi tričrkovje *ill* je glas *j*. Izjemoma *-ille* izgovarjamo tudi kot *-il*, npr. *Tocqueville* [tokvíl] (*Tocquevilla – s Tocquevilom*), tako kot tudi v angleških imenih, kjer *ill* sploh ni tričrkovje, ampak dvočrkje (iz *i* in ponovljenega *l*), npr. *Melville* [mélvil], *Nasheville* [néšvil].

Črke	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik
Dvočrkovje in nemi -e			
-que	-k _{FR}	Remarque [rəmárk]	Remarqua
-gue	-g _{FR}	Laforgue [lafórg-]	Laforgua
Dvočrkovje in nemi -e- + nemi -s			
-ques	-k _{FR}	Jacques [žák]	Jacquesa
-gues	-g _{FR}	Vauvenargues [vovənárg-]	Vauvenarguesa

Preglednica 12: Nemi -e(-) v končaju za dvočrkovjem v francoskih imenih.

V preglednici so francoska imena, pri katerih moramo biti pozorni samo na zapis rodilnika. Orodnik ima običajno končnico *-om*, npr. z *Remarquom*, z *Vauvenarguesom*.

20 Prim.: »Tudi nekateri samostalniki na *r* + nemi *e*, posebno francoski, glede daljšanja osnove omahujejo: *Tesnière Tesnièrja/Tesnièra*, *Shakespeare Shakespearja/Shakespearea*.« (čSP 2003: § 781.)

4.2 Nemi -d in -g

	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik	Orodnik
Neobvezni nemi -C za -r				
-rd	-rd _{DAN}	Overgaard [ôvergórd-]	Overgaarda [ôvergórd-]	z Overgaardom
	IN -r _{DAN}	[ôvergór]	[ôvergórja]	z Overgaardem
-rg	-rg _{DAN}	Nyborg [níborg-]	Nyborg [níborga]	z Nyborgom
	IN -r _{DAN}	[níbor]	[níborja]	z Nyborgem

Preglednica 13: Nemi -d in -g v končaju danskih imen.

Za takšna danska imena je predviden dvojnični izgovor (°SP 2003: § 1102). V slovarskem delu je pri priimku *Kierkegaard* naveden podomačeni izgovor [kírkegard-] (samo z naglasom na prvem zlogu), čeprav je navedena tudi različica brez končnega -d, zapisana [kírkegár(d-)] (z dvema naglasoma!) (§ 1102).

4.3 Nemo dvočrkovje -gh

	Izgovor	Imenovalnik	Rodilnik	Orodnik
Nemi -gh v položaju za govornjem -r				
-urgh	-ər _{ANG}	Clayburgh [kléjbər-]*	Clayburgh [kléjbərja]	s Clayburghem
-rough	-ər _{ANG}	Middlesbrough [mídəlsbər]*	Middlesbrough [mídəlsbərja]	z Middlesbroughem
Nemi -gh, pred njim pa v izgovoru samoglasnik ali redko -j				
-agh	-á _{ANG}	Armagh [armá]	Armagha [armája]	z Armaghem
	-e _{ANG} **	Branagh [bráne]	Branagha [bráneja]	z Branaghem
-augh	-ó _{ANG}	Waugh [vó]	Waugha [vója]	z Waughem
-eagh	-ej _{ANG}	Castlereagh [kásəleɹej]	Castlereagha [kásəleɹeja]	s Castlereaghem
-eigh	-i _{ANG}	Eastleigh [ístli]	Eastleigha [ístlija]	z Eastleighem
		Raleigh [róli]	Raleigha [rólija]	z Raleighem
-igh***	-í _{ANG}	Leigh [lí]	Leigha [líja]	z Leighem
		Bligh [bláj]	Bligha [blája]	z Blighem
-ough****	-o _{ANG} **	Marlborough [mólboro]	Marlborougha [mólboroja]	z Marlboroughem
		Attenborough [étənboro]	Attenborough [étənboroja]	z Attenboroughem
-ugh	-jú _{ANG}	Hugh [hjú]	Hugha [hjúja]	s Hughem

Preglednica 14: Nemo dvočrkovje -gh v končaju angleških imen.

- * Polglasnika v izglasju ne bi bilo treba vokalizirati, saj je glasovni sklop v stranskih sklonih lahko izgovorljiv; poleg tega nas v takih primerih res ne navaja k temu, da bi osnovo okrajšali, kakor to velja v naših besedah na -ər (npr. *Peter Petra*).
- ** Poslovenjeno izglasje.
- *** Zaradi manjše razlike v izgovoru črkovnih kombinacij *igh* glede na položaj v besedi bi to lahko bilo tričrkovje (Wikipedija.org 2).
- **** V angleščini se -ough izgovarja na več načinov, npr. -ou (*Greenough* [grínov-]), -au (*Slough* [sláv-]), -əg (*McCullough* [mækáləg-], -o: *Ferneyhough* [fərnihov-], podomačeno [fərního], ali pa je nem (*Middlesbrough* [mídəlsbər]).

Tu niso obravnavana imena na eno samo nemo črko, npr. dansko imen *Grundtvig* [grúndvi], tudi ne taka, ki imajo pred nemo črko samoglasniško dvočrkovje, npr. *Dubois*, saj se ravna po tipu *Monet Moneta*. V preglednici tudi ni imen na *-gh*, kjer je nem samo končni *-h*, npr. *van Gogh* [van góg-], *Bergh* [bêrg-]. Ker v slovarskem delu pravopisa ni imen iz preglednice, lahko po pravilih, ki veljajo za druge na neme soglasnike, sklepamo, da bi bil po zdajšnjih pravilih tu možen tudi orodnik na *-om* (z *Armaghom* [armájem]).

Osnovo podaljšamo z *j* vsem imenom, ki se končujejo na govorjeni samoglasnik. Sem sodijo tudi zgledi s soglasniškim sklopom *gh*, npr. *Marlborough* v poslovenjenem izgovoru [márlboro], torej je roditeljski *Marlborougha* [márlboroja].²¹ Če bi po vzoru domačih samostalnikov moškega spola na *-o* iz samostalnika *Marlborough* [márlboro] tvorili roditeljski s končnico *-a* [márlbora], potem bi se pisna oblika roditeljski *Marlbora* preveč oddaljila od imenovalniške (hkrati pa bi se pokrivala z imenom *Marlboro* [málbəro] *Marlbora*. Neobvezno jo podaljšamo imenom na govorjeni *-r*, ne podaljšamo pa je tistim, ki imajo že v izgovoru osnove *-j* (npr. *Bligh* [bláj]), *Castlereagh* [kásəlj]).

Končaj *-agh* je v angleščini polglasnik. V slovenščini ga v izglasju zaradi siceršnjih tvorbenih težav navadno izgovarjamo z glasom, ki ustreza črki pred *-gh*, torej *Branagh* [brána] ali *Fermanagh* [ferména].²² Vendar bi bilo v tem primeru polglasnik najbolje nadomestiti z *-e* (*Branagh* [bráne]), saj bi sicer imeli velike težave pri pregibanju, še večje, kot jih imamo pri ženskih imenih na nemi *-h* (npr. *Sarah*). V tem primeru se odrečemo samo možnosti pregibanja z nespremenjeno osnovo (govorjeni *-e* imamo za končnico), ki je sicer pri mnogih samostalnikih na *-e* tako ali tako pogosto (npr. *Croce Croceja*). Pravopis še ne določa, kaj naj storimo v takih primerih: ali naj nemi *-h* vokaliziramo in izgovarjamo [sárah] oz. [sêrah] ali vendarle upoštevamo podomačeni izgovor izvirnega izglasja [sára] oz. [sêra]. V prvem primeru s skloni ne bi imeli težav (*Sarah Sarah Sarah ...*), a bi posegli v sicer običajno pregibanje v govoru ([sára] [sáre]), v drugem pa bi uveljavili nenavadno obliko za roditeljski *Sareh* (roditeljski *Sare* bi se namreč oddaljil od pisne oblike imenovalnika s *-h*). Taka ali drugačna odločitev bi potem prinesla tudi oblike za *Branagh* [brána], če bi vztrajali pri vokalizaciji z *-a*, večje pa zato, ker moške samostalnike na *-a* pregibamo tudi po 1. moški sklanjatvi ([brána] [brána] ... z [bránom]), pri čemer bi bil zapis npr. orodnika z *Branom* spet preveč oddaljen od imenovalnika, z *Branaghom* pa bi navajal na sklep, da ga izgovarjamo z naglašnim *-a*, torej [braná] [branája] ... z [branájem] (prim. *Armagh* [armá] *Armagha* [armája] ... z *Armaghem/Armaghom* [armájem]). Kjer pred *gh* ni dvočrkovja, npr. v črkovnem sklopu *ugh*, je v izgovoru polglasnik (*Vanbrugh* [vénbrə]), ki ga mi v izglasju vokaliziramo (*Vanbrugh* [vénbru]).

21 Prim. imena na *-oo* in *-oe* v preglednici 3.

22 Izgovarja se tudi [fərmána] (Forvo.com 3).

Sklep

Imenom, v katerih so samoglasniki *-á, -e/-é, -i/-í, -o/-ó* in *-u/-ú* v končaju²³ **zapisani s tujo črko ali črko, ki se drugače izgovarja kot v slovenščini, ali dvo- ali veččrkovjem** (tudi na samoglasnik in *-y*), osnovo v izgovoru in pisavi podaljšamo z *j* (prim. 2.1, 3.1 a, b in č). Izjema so imena na dvočrkovje *-aw, -ew, -ow* v končaju (prim. 3.1 b) in nemo dvočrkovje *-gh*, kjer osnovo podaljšamo z *j* le v izgovoru (prim. 4.3).

Osnovo ohranjamo nespremenjeno, če se ime v izgovoru končuje:

1. na *-j*: končni *-i* in *-y*, izgovorjena kot *-aj* (prim. 2.1: *Levi, Fry*); dvočrkovje za samoglasnike s končnim *-j* (3.1. č); *-igh* in *-eagh*, izgovorjena kot *-aj* in *-ej* (prim. 4.3: *Bligh, Castlereagh*), pri čemer moramo biti pozorni na premeno *o ~ e* v orodniku;
2. na dvočrkovje *-au, -eu* in *-iu*, v katerih je pisni *-u* izgovorjen *-u* (3.1 c). Imena, v katerih so **govorjeni c j č ž š v končaju zapisani s tujo črko ali črko, ki se drugače izgovarja kot v slovenščini** (prim. 2.2), **ali dvo- in veččrkovjem** (3.2 a in c), v orodniku *-o* premenjujejo z *e* (prim. 2.2). Pozorni moramo biti na tista dvo- in veččrkovja, ki se izgovarjajo kot *-k, -h* ali *-s*, saj imajo končnico *-om* (3.2 b).

Končnega **nemega -e**, ki sledi dvo- ali veččrkovju (4.1 b), ne ohranjamo, orodnik pa se ravna po izgovoru dvo- in veččrkovja (4.1 b).

Nemi *-e* ohranjamo:

1. v *-ce*, če se izgovarja *-s*, v orodniku je končnica *-om*, in v *-ge*, če se izgovarja *-dž* ali *-ž* (4.1 a), orodnik pa ima končnico *-em*;
2. če je del nemega soglasniškega sklopa (4.1 b: *Versailles, Jacques, Vauvenargues*), orodnik pa je odvisen od izgovora (z *Versaillesem* proti z *Jacquesom*).

Če se ime konča na **govorjeni -r** (4.2: *Nyborg* in 4.3: *Clayburgh*), po zdajšnjem pravopisu osnovo neobvezno podaljšamo z *j* (po zgledu *Shakespearja* in *Sahkespeara*). Po zdajšnjih pravilih je dvojnična pisna (sic!) končnica v orodniku mogoča takrat, kadar osnovo podaljšamo z *j* le v izgovoru, npr. z *Versaillesem* in z *Versaillesom* [versájem] (prim. čl. 774). Takšen dvojnični zapis je odveč, saj nas oddaljuje od izgovora (prim. razliko med z *Overgaardom* [ôvergórdom] in z *Overgaardom* [ôvergórjem]), zato bi bilo bolje v primeru preglasa zapisovati le končnico *-em*. Za zdaj je med pisci redka, vendar bi jo ob jasnih pravopisnih pravilih usvojili, tako kot so pred leti tudi orodnik z *Bushem*, ki je bil pred izidom novega pravopisa prava neznanka.

Pri najtežjih in za uporabnike nejasnih sestavih črk bi bilo koristno dodati kak nazoren zgled (npr. *George* [geóрге]_{NEM} *Georgeja* in *Georga* – z *Georgejem* in z *Georgom* ter [džórdže]_{ROMUN} *Georgeja* in *Georga* – z *Georgejem* in z *Georgem* proti *George* [džórdž-]_{ANGL} in [žórz-]_{FR} *Georga*

23 Pravopisno poglavje o moških sklanjatvah je, kar se tiče posebnosti, preskromno. Ravno tako niso dovolj povedni zgledi v preglednicah v poglavju *Pisave za posamezne jezike* v § 1071–1105, saj bi morali biti tudi tu pozorni na končaje.

– z *Georgeem*; *Bosch* [bóš]_{NEM} *Boscha* – z *Boschem* proti *Bosch* [bós]_{NIZ} *Boscha* – z *Boschom*; *Levi* [lévi]_{IT} *Levija* proti *Levi* [lívaj]_{ANG} *Levia*) ali preglednico, npr. za zapisovanje roditeljskih imen, saj lahko npr. *-ay* v končaju izgovorimo po eni strani kot *-é*, *-i* (osnovo v roditeljskih imenih podaljšamo z *j*), po drugi pa kot *-ej* ali *-aj* (osnova v roditeljskih imenih nespremenjena).

Zapis	Izgovor	Imena s podaljšano osnovo	Izgovor	Imena z nespremenjeno osnovo
-i				
<i>-ai</i>	<i>-é</i>	<i>Cambrai</i> [kambré] <i>Cambraiija</i>	<i>-aj</i>	<i>Bolyai</i> [bójoj] <i>Bolyaia</i>
-y				
<i>-ay</i>	<i>-é</i>	<i>Gay</i> [gé] <i>Gayja</i>	<i>-êj</i>	<i>Gay</i> [gêj] <i>Gaya</i>
	<i>-i</i>	<i>Thackeray</i> [têkəri] <i>Thackerayja</i>	<i>-áj</i>	<i>Maracay</i> [marakáj] <i>Maracaya</i>
<i>-ey</i>	<i>-i</i>	<i>Garvey</i> [gárvi] <i>Garveyja</i>	<i>-êj</i>	<i>Grey</i> [grêj] <i>Greya</i>
	<i>-é</i>	<i>Durey</i> [diré] <i>Dureyja</i>	<i>-áj</i>	<i>Frey</i> [fráj] <i>Freya</i>
<i>-oy</i>	<i>-oá</i>	<i>Bloy</i> [bloá] <i>Bloyja</i>	<i>-ój</i>	<i>Roy</i> [rój] <i>Roya</i>
<i>-uy</i>	<i>-í</i>	<i>Guy</i> [gí] <i>Guyja</i>	<i>-áj</i>	<i>Guy</i> [gáj] <i>Guya</i>

Preglednica 15: Rodilnik imen na *-i* in *-y* z enakopisnimi končaji, katerih izgovor je različen.

Literatura in viri

DUDEN 1990 = *Duden Aussprachewörterbuch*. Mannheim, Leipzig, Eien, Zürich: Dudenverlag.

(Der Duden: in 10 Bänden.)

Forvo 1 = <<http://www.forvo.com/word/heiloo/#nl>>

Forvo 2 = <<http://www.forvo.com/word/martorell/#ca>>

Forvo 3 = <<http://www.forvo.com/word/fermanagh/#en>>

Gigafida = <<http://demo.gigafida.net>>

Izklop = <<http://izklop.com/?a=open&id=66059&url=links/start>>

JONES, Daniel, 2003: *English Pronouncing Dictionary*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nogomania.com = <<http://forum.nogomania.com/viewtopic.php?f=167&t=9163>>

Nova beseda = <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html>

Rsi = <<http://www.rsi.si/slovenija/joras-lahko-odstrani-korita/86368#comments>>

Slovarji DZS = <<http://slovarji.dzs.si/dokumenti/Dokument.asp?id=6>>

°SP 2003 = *Slovenski pravopis*. Elektronska izdaja. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik

Frana Ramovša ZRC SAZU (izd.) – Založba ZRC (zal.).

Stat.si = <http://www.stat.si/imena_baza_imena.asp?ime=Danev&priimek=&spol=M>

SVL 2003–05 = *Slovenski veliki leksikon* I–III. Ljubljana: Mladinska knjiga.

ŠUSS = <<http://www2.arnes.si/~lmarus/suss/arhiv/suss-arhiv-000474.html>>

TOPORIŠIČ, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

°VSL 2005 = *Veliki splošni leksikon*. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.

WELLS, J. C., 1992: *Pronunciation Dictionary*. Essex: Longman.

Wikipedija 1 = <http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Latin_digraphs>

Wikipedija.org 2 = <<http://en.wikipedia.org/wiki/Trigraph>>